

ARCHIV - GROUND ZERO, MANHATTAN

Čtvrtek, 10. září 2009

Jak ten čas utíká... Následující články jsem psala dva roky po atentátu na Dvojčata, jen pár dnů po velkém výpadku elektrického proudu v podstatné části Spojených států, po Blackoutu. Když jsem to nyní četla znovu, připadalo mi to, jako kdybych opravdu vkročila do "tehdejší vody".... Jen - když si uvědomím, jak je to už pomalu historie, stejně jako všechny ostatní smutky...

Sedím u okna našeho manhattanského bytu a vzpomínám na dny, týdny, měsíce, po onom hrůzném zážitku. Výročí, takže v televizi běžící Ground Zero už týden. Historie "Dvojčata", dokumenty z 11. září i dalších "Dnů poté", příběhy lidí, kteří zachráněni, i těch, kteří byli zachráněni. Když jsem ráno sledovala příběhy, která byla z 80% popálena a zničena (i když dennodenně je v péči lékařů, má se alespoň ulevovat, uvědomila jsem si tu spoustu zraněných, o kterých se však téměř nemluvílo. Všechny jen ta obrovská úsila mrtvých. Tych prvních mrtvých. O těch, kteří umírali a umírají postupně, co se jim projevují různé zdravotní potíže, se téměř nepíše. Je jich ale spousta; téměř všichni, co se nadýchali... Snad teprve nyní všem dochází, jaká to byla tragedie. A pak jsem kašlám dál; vyboření z normálu obchází hrůza... Jela jsem ráno odpoledne na Downtown, abych se podívala na přípravu dnešního druhého výročí. Když se subway blíží k poslední stanici, v najednou zastavil. Chvilku pauza, pak - snad na pár vteřin - dokonce zhaslo světlo. Ano, bylo to opravdu jen pár vteřin, ovšem v ten ráz ztichl halas v narvaném voze a všim, že všechny přítomné obědly, snad téměř, že ně i sáhla smrt... Nedávný Blackout - kdy se sice všichni tvářili "jakoby nic", také zanechaly stopy. Nepředstavitelné množství lidí bylo uvnitř, uvědomil jsem si, že to bylo dlouhé nekonečné hodiny v metru, v nepředstavitelném dusnu a tmě. Víte, manhattanské metro je něco jiného než to pražské, je starší a devastovanější, je tam vedro, dusno, veškeré velké kvantum lidí. Zastali ve výtazích - představte si na velký výťah, v něm deset i více lidí. Všechny uvnitř, ve tmavých chodbách mrakodrapů, když nevíte kam a kudy. A všichni uvnitř. Že by se něco stalo znovu, teď, v předvečer výročí atentátu? Ale vlak se zase v rozjel, dojel ten kousek do poslední stanice a lidé vyběhli ven, do krásného slunečného dne. Bylo kolem čtvrté, stejně tak, jako před pár dny během zmiňovaného Black-outu. Četla jsem, že nyní se lidé nesmírně bojí, snad je třeba čerpat po 11. září. Věřím tomu, sama jsem si uvědomila, že mi nebylo nejlíp, když jsem seděla v té tmě... Vše otrnulo a tak jsem si všimla, jak zdejší obchodníci dovedou perfektně zpeněžit i hrůzu: můžete si koupit Twins na tričku, na hrnečku, jako přílohu ke klíči, zalité do skla, jako třeba šátek - ve všech provedeních až do monsterní. Nesmírné kvantum suvenýrů zahrnuje všechno kolem. Měla jsem pocit, že všichni, prodávali by snad i drůbež ze spadlých mrakodrapů. Minulý rok, ono první výročí, bylo celé okolí ověšeno obrazy, fotkami, záplavami květin, vlajkami, malými i velkými dopisy, bednění kolem Ground Zero bylo do nejmenšího místa popsané "já tu byl taky + podpis a datum". Tehdy tu byly vyvěšené tribuny, po vystání fronty na vstupenku se používalo na pár minut podívat. Vzpomínám, že jsem se cítila podobně, jako kdybych stála před velkou autohavárií, v davu umilů, a sledovala pozvolné umírání těch uvnitř. Nyní je všechno velice střízlivé, stavení je obehnané drátěným plotem, na něm jsou jen fotografie a panely, místy jsou do drátěných ok zastrženy květiny. Uličkou před plotem chodí turisté, kteří fotografují současný stav, připadně poslouží e-níky: někdo se sborově modlí, jiní diskutují, další zpívají o nějaké své pravdě. Dnešního bude ve znamení vzpomínek. Dny předtím budou obyčejné, všechny. Ale noční máru, která už dva roky jak táhne mlha dusí klid Američanů, se už zahnat nepodaří... d@niela, 11. 9. 2003